

A kolozsvári protestáns teológia ünnepén

Ünneplő gyülekezet!

Méltó helyen folytatjuk a reformáció 500. évfordulójának ünneplését, itt a protestáns teológiai intézet felújított épületében. Mi több, mondhatnám, a templomból egyenest ide kellett jönnünk, mintegy jelezve, hogy az életet formáló isteni ige meghallása, a megváltó Krisztus megismerése és a Szentháromság Istennek való lelki hódolás után, a szellem világát is át kell hatnunk a szent életre való elkötelezéssel. A történészek és gyakran az emlékezők is sok érdemét (gyümölcsét) sorolják a reformációnak -, hogy mit termett a kultúrában, a jogban, az államok formálódásában, a gazdaságban, és így tovább, s hogy mindennek mi is élvezői vagyunk, mert az isteni áldások, ahogy a Tízparancsolat mondja, ezerízigen is elhatnak, mert Isten hűséges. Keveset hozzuk azonban szóba, hogy a reformáció a papság megújítását is eredménnyel sürgette. Aki beleolvas Rotterdami Erasmus ironikus írásaiba, ahogyan korának klerikusait, a szerzetest, a diakónust, a papot, a püspököt, a prelátust jellemzi, legelőbb azt hihetnénk, hogy ez csak egy okos és tehetséges értelmiségi gúnyolódása. De nem az, hanem méltatlankodás – hogy az isteni igazság szolgálatában állók szelleme milyen üres, hogy milyen képzetlenek azok, akik az örök bölcsesség tanúinak nevezik magukat. Ezért a reformáció – előbb a protestáns, majd a katolikus – roppant igyekezettel újította a lekipásztorok és tanítók képzését, gondolkodott a legmagasabb szintű elmeformálásról, mert ahogy a mondás tartja: jó pap holtig tanul, de, teszem hozzá, azt a tanulást valahol el kell kezdeni, sőt, azt a tanulást valahol meg kell tanulni.

Méltó helyen vagyunk tehát, és illesse köszönet azokat, akik ennek az intézetnek a megújításáért fáradoztak: az anyagiak előteremtésével, a tervezéssel és a munka lefolytatásával.

Olyan helyen ünneplünk most, amelynek létezését, fennállását – az imént említett okok miatt – magától értetődőnek vesszük. A reformáció örökösei – protestánsok és katolikusok – nem is szemlélhetjük ezt másként. Mégis, ennek az intézetnek a felállítását roppant viták előzték meg a maga idején. Szász Domokosnak, Erdély püspökének javaslatát, hogy hozzák át ide, a robbanásszerűen fejlődő Kolozsvárra a lelkészképzést Nagyenyedről, országos felzúdulás fogadta. Hogy

Enyedről? Bethlen Gábor és az erdélyi fejedelmek fundusáról? Mivé lesz a hagyomány, a megszokás? Kik fognak itt tanítani, és mit? De akik a 19. században így döntöttek, már tudjuk, jól döntöttek. S biztos mondhatjuk, Szász Domokosnak nem kellett tapasztalatok nélkül érvelnie; a tapasztalat ugyanis a legjobb fegyver, ha nehéz ügyekről van szó. Az a ritka tünemény állott ugyanis fenn, hogy abban az időben volt egy másik Szász püspök is, a testvére, Budapesten, Szász Károly. Aki nemcsak híres irodalmár, fordító, akadémikus volt, hanem Török Pál utóda is, aki a vesztes szabadságharc után Kecskemétről Budapestre vitte a lelkészképzést – roppant viták, harcok, ellenkezések közepette. És az is jó döntés volt. Elvinni a Szentlélek lángját a folyton sötétlő szellem világába, de egyúttal az emberi szellem műhelyeiben végezni a lelképásztorok képzését is. Afféle református paradoxon ez – de termékeny.

Ma arról emlékezünk, hogy nagy viták folytak arról: hol legyen a helye ennek a kiemelt fontosságú ügynek, a lelkészképzésnek. Hol legyen az iskola? A szeminárium, a veteménykert. A teológia. Hol legyen? Ma, gondoljunk Kárpátalján élő magyar testvéreinkre, olykor az a kérdés, hogy lehet-e egyáltalán?

Valamikor az erdélyi püspök és a pesti püspök meg tudták egymással osztani tapasztalataikat. Mondhatná valaki, könnyű volt nekik, testvérek. De hiszen éppen erről beszélek. Ma sem nehezebb tapasztalatot megosztani, megalapozott reménységben járni és cselekedni, és ha kell isteni látásokat elkérni. Ha testvérek vagyunk. Azok vagyunk. Isten áldja meg a megújított intézetet, tanárait, diákjait, a jövő prédikátor-nemzedékeit!

Bogárdi Szabó István

Elhangzott a Kolozsvári Protestáns Teológiai Intézet udvarán, 2017. szeptember 30-án.